DEKLARACJA

w sprawie etycznego i odpowiedzialnego wykorzystania sztucznej inteligencji w edukacji prawniczej i badaniach naukowych

Preambuła

My, dziekani wydziałów prawa polskich uniwersytetów, wchodzący w skład Konferencji Dziekanów Publicznych Uniwersyteckich Wydziałów Prawa

- świadomi, że sztuczna inteligencja stała się trwałym elementem uczenia się, nauczania, badań naukowych i praktyki prawniczej,
- przekonani, że wydziały prawa ponoszą szczególną odpowiedzialność za kształcenie osób, którym społeczeństwo powierza ochronę praw i wolności oraz sprawowanie wymiaru sprawiedliwości,
- uznając, że nowe narzędzia mogą poszerzać dostęp do wiedzy i wspierać pracę naukową, ale mogą też osłabiać samodzielność myślenia, rzetelność źródeł i zaufanie do dyplomu,
- kierując się wolnością badań naukowych i nauczania, autonomią uczelni oraz zasadami rzetelności naukowej,
- mając na uwadze obowiązek podejmowania działań wspierających rozwój kompetencji w zakresie sztucznej inteligencji wśród personelu i innych osób działających w imieniu podmiotów stosujących systemy AI, wynikający z art. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. (akt w sprawie sztucznej inteligencji),
- dostrzegając, że współpraca wydziałów sprzyja wypracowaniu spójnych i trwałych standardów,

przyjmujemy niniejszą Deklarację i uznajemy jej zasady za wspólny punkt odniesienia dla naszych wydziałów.

I. Zasady ogólne

1. **Prymat człowieka.** Sztuczna inteligencja wspiera człowieka w uczeniu się, nauczaniu i badaniach. Ostateczna ocena, rozstrzygnięcie i przyjęcie wniosku naukowego należą do człowieka i wymagają samodzielnej, krytycznej weryfikacji wyników działania narzędzia.
2. **Odpowiedzialność.** Za treść pracy, opinii, publikacji i oceny odpowiada osoba, która ją podpisuje. Użycie narzędzia nie przenosi tej odpowiedzialności ani jej nie ogranicza.
3. **Przejrzystość.** Istotne wykorzystanie sztucznej inteligencji jest ujawniane w sposób pozwalający ocenić jego cel i zakres. Obejmuje ono wpływ narzędzia na treść merytoryczną, argumentację, analizę lub metodę. Zwykła korekta językowa, która nie zmienia treści merytorycznej, nie wymaga ujawnienia, chyba że właściwe regulacje przewidują inaczej. Zasada ta wiąże w równym stopniu studentów, doktorantów, nauczycieli akademickich i badaczy.
4. **Rzetelność.** Twierdzenia o faktach oraz odwołania do źródeł uzyskane z systemu sztucznej inteligencji wymagają weryfikacji przed ich wykorzystaniem. W naukach

prawnych oznacza to sprawdzenie przepisów, orzeczeń i literatury w tekstach urzędowych oraz publikacjach źródłowych. Proponowane argumenty, hipotezy i wyniki analiz wymagają krytycznej oceny poprawności rozumowania i zastosowanej metody.

5. **Samodzielność myślenia.** Celem studiów prawniczych pozostaje umiejętność samodzielnej wykładni, subsumpcji i argumentacji. Narzędzie, które wyręcza w rozumowaniu, nie zastąpi jego opanowania.
6. **Poufność i ochrona danych.** Dane osobowe, informacje objęte tajemnicą zawodową oraz niepublikowane wyniki badań mogą być wprowadzane do systemów sztucznej inteligencji wyłącznie wtedy, gdy jest to zgodne z prawem i procedurami uczelni oraz zapewniono odpowiednie zabezpieczenia prawne, organizacyjne i techniczne. Sama deklaracja dostawcy o poufności nie jest wystarczająca.
7. **Równość.** Wykorzystanie sztucznej inteligencji w kształceniu powinno ograniczać bariery w dostępie do wiedzy i nie pogłębiać nierówności między studentami. Przy doborze narzędzi uwzględnia się ich dostępność, w tym potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Wyniki obciążone stronniczością lub stereotypem wymagają krytycznej oceny i odpowiedniej korekty albo odrzucenia.
8. **Otwartość i krytycyzm.** Nie odrzucamy technologii z zasady i nie przyjmujemy jej bezkrytycznie. Każde zastosowanie oceniamy według tego, czy służy celom kształcenia i poznania naukowego. Wspieramy odpowiedzialne eksperymenty dydaktyczne, w szczególności wykorzystanie sztucznej inteligencji w symulacjach rozpraw, ćwiczeniu argumentacji i udzielaniu indywidualnej informacji zwrotnej.

II. Sztuczna inteligencja w kształceniu prawników

1. **Jasne reguły.** Zakres dozwolonego korzystania ze sztucznej inteligencji jest określany z wyprzedzeniem dla zajęć, zaliczeń i egzaminów. Reguły te są podawane w sylabusach i wyjaśniane studentom na początku zajęć.
2. **Kompetencje.** Program studiów prawniczych kształtuje kompetencje w zakresie sztucznej inteligencji. Obejmują one rozumienie zasad działania i ograniczeń narzędzi, krytyczną ocenę wyników oraz znajomość regulacji prawnych i standardów zawodowych.
3. **Weryfikacja efektów uczenia się.** Metody oceniania sprawdzają zrozumienie i umiejętność rozumowania, a nie sam wynik. Jeżeli praca pisemna przygotowana poza zajęciami nie pozwala wiarygodnie ocenić samodzielnego osiągnięcia efektów uczenia się, stosuje się dodatkową formę weryfikacji, w szczególności ustne omówienie pracy. Zasady tej weryfikacji są określane z wyprzedzeniem.
4. **Ujawnienie w pracach zaliczeniowych.** Student wskazuje w pracy zaliczeniowej narzędzia wykorzystane w sposób istotny w rozumieniu części I pkt 3 oraz cel i zakres ich użycia.
5. **Prace dyplomowe.** Praca dyplomowa pozostaje samodzielnym opracowaniem zagadnienia. Istotne wykorzystanie sztucznej inteligencji w jej przygotowaniu, w rozumieniu części I pkt 3, wymaga uprzedniego uzgodnienia z promotorem,

w granicach zasad obowiązujących na uczelni, oraz opisania w pracy wykorzystanych narzędzi, celu i zakresu ich użycia.

6. **Ocena wystawiana przez człowieka.** Ocenę wystawia nauczyciel akademicki. Systemy sztucznej inteligencji mogą wspierać przygotowanie informacji zwrotnej, lecz nie rozstrzygają o wyniku zaliczenia ani egzaminu.
7. **Rzetelne wyjaśnianie podejrzeń.** Wynik narzędzia wykrywającego treści generowane przez sztuczną inteligencję nie może stanowić wyłącznej podstawy stwierdzenia nieuczciwości. Zarzut wymaga wyjaśnienia z udziałem studenta, z uwzględnieniem innych dowodów i w trybie przewidzianym przepisami prawa oraz regulacjami uczelni.
8. **Przykład nauczyciela.** Nauczyciele akademiccy ujawniają, które materiały dydaktyczne przygotowali z istotnym udziałem sztucznej inteligencji, i odpowiadają za ich poprawność.
9. **Relacja mistrza i ucznia.** Technologia nie zastąpi bezpośredniego kontaktu studenta z nauczycielem. Seminarium, dyskusja i spór o argumenty pozostają rdzeniem kształcenia prawniczego.

III. Sztuczna inteligencja w badaniach naukowych

1. **Autorstwo.** Autorem pracy naukowej może być wyłącznie człowiek. System sztucznej inteligencji nie jest autorem ani współautorem i nie ponosi odpowiedzialności za wynik badań.
2. **Ujawnienie w publikacjach.** Badacz opisuje istotne wykorzystanie sztucznej inteligencji, w szczególności przy analizie danych, przeglądzie orzecznictwa i literatury oraz redagowaniu tekstu. Uwzględnia przy tym zasady przejrzystości określone w części I pkt 3 oraz wymagania wydawcy lub instytucji finansującej badania.
3. **Weryfikacja źródeł.** Powołanie przepisu, orzeczenia lub publikacji wymaga zapoznania się z ich treścią. Przytoczenie źródła nieistniejącego albo zniekształconego narusza rzetelność naukową, bez względu na to, jak powstało.
4. **Recenzje i oceny.** Recenzent samodzielnie dokonuje oceny merytorycznej i odpowiada za jej uzasadnienie. Ewentualne wsparcie sztucznej inteligencji nie zastępuje zapoznania się z ocenianym materiałem. Wykorzystanie recenzowanych tekstów, wniosków grantowych i rozpraw w systemach sztucznej inteligencji wymaga zachowania zasad określonych w części I pkt 6 oraz zasad wydawcy lub instytucji prowadzącej postępowanie.
5. **Dane badawcze.** Przetwarzanie danych osobowych, akt spraw i materiałów empirycznych z użyciem sztucznej inteligencji odbywa się zgodnie z przepisami o ochronie danych, prawem autorskim i zasadami etyki badań.
6. **Sprawdzalność metody.** Metoda badawcza oparta na sztucznej inteligencji jest opisywana tak, aby inni badacze mogli ocenić jej wiarygodność i ograniczenia. Opis wskazuje wykorzystane narzędzia, ich rolę oraz sposób weryfikacji wyników, a w zakresie istotnym dla oceny metody także wersję lub datę użycia narzędzia i warunki analizy.

7. **Rozprawy i awanse naukowe.** Zasady niniejszej części stosuje się do rozpraw doktorskich oraz osiągnięć przedstawianych w postępowaniach awansowych.
8. **Badania nad sztuczną inteligencją.** Wydziały prawa wspierają badania nad prawnymi, etycznymi i społecznymi skutkami sztucznej inteligencji, w tym nad jej rolą w stanowieniu i stosowaniu prawa.

IV. Zobowiązania sygnatariuszy

Każdy z nas, w granicach swoich kompetencji i z poszanowaniem regulacji własnej uczelni, zobowiązuje się:

1. zainicjować przyjęcie albo aktualizację zasad korzystania ze sztucznej inteligencji w kształceniu i dyplomowaniu oraz podjąć działania niezbędne do ich wdrożenia na wydziale,
2. podjąć działania na rzecz uwzględnienia w programie studiów prawniczych efektów uczenia się dotyczących kompetencji w zakresie sztucznej inteligencji,
3. organizować lub udostępniać nauczycielom akademickim, doktorantom i pracownikom administracji szkolenia z odpowiedzialnego korzystania z narzędzi,
4. dokonać przeglądu metod weryfikacji efektów uczenia się, tak aby sprawdzały samodzielne rozumowanie studenta,
5. dążyć do równego dostępu studentów, doktorantów i pracowników do sprawdzonych narzędzi, które spełniają wymagania ochrony danych i dostępności,
6. włączać studentów i doktorantów w tworzenie zasad, które ich dotyczą,
7. wymieniać z pozostałymi sygnatariuszami regulacje, doświadczenia i dobre praktyki,
8. prowadzić dialog z samorządami zawodów prawniczych, sądami i administracją publiczną o kompetencjach oczekiwanych od absolwentów.

V. Postanowienia końcowe

1. Deklaracja wyraża wspólne stanowisko sygnatariuszy. Nie zastępuje przepisów prawa ani regulacji wewnętrznych uczelni i nie narusza ich autonomii.
2. Sygnatariusze dokonują wspólnego przeglądu Deklaracji i działań podjętych w celu jej realizacji po raz pierwszy w ciągu roku od jej podpisania, a następnie nie rzadziej niż raz na dwa lata.
3. Deklaracja pozostaje otwarta dla dziekanów innych wydziałów prawa, którzy podzielają jej zasady.
4. Tekst Deklaracji jest publicznie dostępny.

Warszawa, 26 listopada 2026 r.

Sygnatariusze

Lp.	Uczelnia	
1	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II	
2	Uniwersytet Gdański	
3	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	
4	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	
5	Uniwersytet Łódzki	
6	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej	
7	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	
8	Uniwersytet Opolski	
9	Uniwersytet Rzeszowski	
10	Uniwersytet Szczeciński	
11	Uniwersytet Śląski w Katowicach	
12	Uniwersytet w Białymstoku	
13	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	
14	Uniwersytet Warszawski	
15	Uniwersytet Wrocławski	
16	Uniwersytet Zielonogórski	